

תורה אור • פרשת וישלח • מאמר 6

ויאבק איש עמו כו'

”ואיש נאבק עמו”

הקליפות מנסות לעקוף את הקדושה ולינוק ישירות מאור אין סוף, שבו חושך כאור; יעקב, ששורשו בחכמה העליונה, קבע את הסדר שלפיו האור הפנימי של ה' שורה רק על ביטול, ולכן עמד מול סמאל ואף העלה את ה"אבק" התחתון ביותר לכיסא הכבוד.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayishlach/6

הנקודה

הקליפות מנסות לעקוף את הקדושה ולינוק ישירות מאור אין סוף, שבו חושך כאור; יעקב, ששורשו בחכמה העליונה, קבע את הסדר שלפיו האור הפנימי של ה' שורה רק על ביטול, ולכן עמד מול סמאל ואף העלה את ה"אבק" התחתון ביותר לכיסא הכבוד.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר שואל כיצד יכול היה סמאל, שרו של עשו, להילחם ביעקב, בשעה שהקליפות יונקות את כל חיותן מהקדושה וייעלמו כשהיא תסתלק. התשובה היא שבדרגתו הנשגבת של ה', "חושך כאור", ולכן הקליפה, בדומה לעכביש בארמון המלך, מקווה לינוק ישירות משם. אולם לאחר הצמצום של התיקון, האור הפנימי נמשך רק אל הקדושה, באמצעות ביטול, שיוורד מן השכל אל המדות ואל נצח והוד; הקליפות מקבלות רק טפטוף "מאחורי העור". גאוותן, "אם תגביה כנשר", היא הניסיון להיחלץ מן הסדר הזה, ויעקב, שהמשיך את הסדר הזה למטה, היה יעדן. הקליפות יכולות להיאחז רק במדות, כאשר השכל העליון מסתלק, ולכן סמאל חיבק את יעקב בחסד וגבורה שלו. אך שורש יעקב הוא יסוד דאבא, חכמה עליונה, ולכן סמאל יכול היה להכות רק בירך, שהיא ההמשכה החיצונית. לבסוף, ההנגדה שבזוהר בין אדמה פורייה לאבק עקר מראה שגם מלכות דקליפה התבררה והתרוממה בעקבות מאבקו של יעקב, בדומה לתשובה.

מבנה

1	השאלה	11-3
	המאבק של יעקב היה מלחמה בין סמאל לקדושה, שפגעה במקור הנבואה. אך כיצד יכולה הקליפה, שחיה רק מכוח הקדושה ותיעלם, להילחם בה? המפתח הוא שלפני ה', שסוכב כל עלמין, חושך כאור.	
2	סדר הביטול	11-4-6
	לאחר התיקון האור הפנימי נמשך רק אל הקדושה, והקליפות מקבלות מן ה"אחור". הביטול יורד מן השכל דרך המדות אל מלכות דעשיה, ומתחתיה מקבל תחום הפירוד רק דרך ה"נקבים".	
3	שאיפת הנשר ותפקידו של יעקב	11-9
	הקליפה רוצה לינוק ישירות מאור אין סוף, תוך עקיפת הקדושה, אך "משם אורידך נאום הוי": סדרו של הוי מאפשר לאור לשרות רק על ביטול. יעקב המשיך את הסדר הזה למטה, ולכן נאבק בו סמאל.	
4	היכן הקליפה נאחזת	11-10
	לקליפה אין אחיזה בשכל, המוגן באור מקיף, אלא רק במדות, כאשר מוחין דאבא מסתלקים. המאבק הוא חיבוק שבו חסד וגבורה של סמאל כרוכים סביב יעקב, בדומה לאחיזת הנפש הבהמית בנפש האלקית.	
5	מדוע סמאל נכשל	11-11-13
	יעקב, י' עקב, הוא האור של יסוד דאבא, שביטולו מילא אפילו את מדותיו; לכן יכול היה סמאל לגעת רק בירך. סמאל טעה וחשב שיעקב הוא רק מרכבה למדות.	

האדמה, ששורשה דרך מלכות בכתר, מצמיחה דברים, ואילו האבק, שנותר מן האש, הוא מלכות דקליפה. באמצעות החיבוק ההדדי שבמאבק, בדומה למאבק התשובה, הועלה אפילו האבק לכיסא הכבוד.

מושגים

סמאל ס"מ

הכוח המלאכי של הצד האחר, המזוהה עם שרו של עשו, שנאבק עם יעקב.

חושך כאור

כחשכה כאורה
בדרגתו הנשגבת של ה' אין הבחנה בין אור לחושך, ולכן הקליפה מקווה לינוק משם.

ביטול ביטול

התנאי שעליו שורה אור אין סוף; הוא חזק ביותר בשכל, חלש יותר במדות וחלש ביותר בהמשכה החיצונית.

אור מקיף מקיף

אור שאינו מוגבל בכלי; הוא נמשך מבינה ודוחה את הכוחות החיצוניים.

מוחין דאבא ומוחין דיניקה / מוחין דיניקה

שכל עליון ובשל לעומת דרגת שכל בלתי־בשלה שבמדות; הקליפה נאחזת כשהראשון מסתלק.

י"עקב י"עקב

שמו של יעקב נקרא כיו"ד וכעקב: האור של יסוד דאבא המגיע למטה, ושורשו בחכמה העליונה.

אדמה ואבק עפר ואבק

אדמה פורייה מקבילה למלכות דקדושה; אבק עקר, שנותר מן האש, מקביל למלכות דקליפה.

זה לעומת זה זה לעומת זה

לכל דרגה בקדושה יש מקבילה בקליפה; הבירור כולל כל אחת מהן במקבילתה הקדושה.

קטע 1 • 11-3

השאלה

1 ויאבק איש עמו^{1,2} כו'. הנה נודע שמלחמה זו היא מלחמת הס"מ [הסמאל] בסטרא דקדושה.³ וכענין מלחמה לה' בעמלק⁴ וכנודע מן הפרדס^{5,6} שמה שנגע בכף ירך יעקב.

"ויאבק איש עמו" וכו'. והנה ידוע שמלחמה זו היא מלחמת סמאל בצד הקדושה, בדומה לעניין "מלחמה לה' בעמלק"; וכידוע מהפרדס, מה שנגע בכף ירכו של יעקב

המאמר פותח בפסוק המתאר את האיש המסתורי שנאבק עם יעקב במשך הלילה, ומפרש אותו כמלאך הממונה על עשו, הנקרא סמאל. אדמו"ר הזקן קובע שמאבק זה הוא מלחמה בין כוחות הרע לבין הקדושה עצמה, בדומה למלחמה המתמשכת בעמלק, ומזכיר מסורת קבלית שלפיה הפגיעה בירכו של יעקב הותירה השפעה לאורך זמן.

דפגים אתר דנבואה עד דאתא שמואל ותקן הנצח כמ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר.⁷

פגם במקום הנבואה, עד שבא שמואל ותיקן את הנצח, ככתוב: "וגם נצח ישראל לא ישקר".

הירך מקבילה לספירת נצח, הערוץ שממנו נמשכת הנבואה, ולכן הפגיעה בה הוזקה למקור הנבואה עד ששמואל הנביא תיקן אותו. הראיה לכך היא הביטוי של שמואל עצמו, "נצח ישראל", המציין את אותה מידה.

2 ולכאורה אינו מובן איך יתכן להיות הס"מ [הסמאל] נלחם נגד הקדושה והלא כל עיקר חיות הקליפות הוא מהקדושה וכענין לא כאברהם⁸ שיצא ממנו ישמעאל⁹ כו' מותרי החסד¹⁰ כו'.

ולכאורה אינו מובן כיצד ייתכן שסמאל נלחם נגד הקדושה, והרי כל עיקר חיות הקליפות הוא מן הקדושה? בדומה לעניין "לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל" וכו', [מ]מותרי החסד וכו'.

אדמו"ר הזקן מעלה קושי: לקליפות, כוחות ההסתר, אין חיות משל עצמן, והן שואבות את כל חיותן מן הקדושה; כיצד אפוא הן יכולות להילחם בה? הוא מביא כדוגמה את דברי הספרי שישמעאל יצא מאברהם, כתולדה של חסדו הבלתי מוגבל של אברהם — מותרות החסד שאין הקדושה יכולה להכיל.

ולע"ל [ולעתיד לבוא] כשיבורר אזי כתיב ואת רוח הטומאה אעביר¹¹ כו'. חיל בלע ויקיאנו.¹² בלע המות לנצח.¹³

ולעתיד לבוא, כשיתבררו, נאמר: "ואת רוח הטומאה אעביר" וכו'; "חיל בלע ויקיאנו"; "בלע המוות לנצח".

תלותן בקדושה ניכרת גם בעתידן: לאחר שיבוררו מהן ניצוצות הקדושה, הן פשוט יחדלו להתקיים. שלושת הפסוקים מתארים את קיצן: רוח הטומאה תועבר, הטוב שנבלע ייפלט בחזרה, והמוות עצמו ייבלע.

3 והיה כלא היה.¹⁴ וכתתי [וכתיב] עת אשר שלט האדם באדם¹⁵ לרע לו. ואיך יהי [יהיה] יכולת בידו להלחם כו'.

”והיה כלא היה”. ונאמר: “עת אשר שלט האדם באדם לרע לו”. ואם כן, כיצד יהיה בידו כוח להילחם וכו'?

הקליפות יסתיימו כאילו לא היו מעולם, וגם כעת שליטתן היא רק “לרע לו”, כפי שנאמר בקהלת. השאלה בעינה עומדת: כיצד כוח תלוי ונידון לכליה יכול להילחם בקדושה?

אך הענין הוא כי הנה המאציל העליון ב”ה הוא סוכ”ע ולפניו כחשכה כאורה.^{16, 17} שממית בידיהם תתפש¹⁸ והיא בהיכלי מלך שאינה תופסת מקום ויכולה להיות גם בהיכלי מלך ואינו חושש.

אך העניין הוא שהמאציל העליון, ברוך הוא, הוא סובב כל עלמין, ולפניו חושך כאור. “שממית בידיהם תתפש והיא בהיכלי מלך”: אין היא תופסת מקום, ולכן היא יכולה להיות גם בהיכלי מלך והוא אינו מקפיד על כך.

התשובה מתחילה בה' כפי שהוא למעלה מכל העולמות: בעיניו חושך ואור שווים, ולכן אין דבר — אפילו הרע, שאינו ראוי — שנשלל ממנו. הדימוי הוא שממית בהיכל המלך: דבר קטן וחסר חשיבות עד כדי כך שאינו תופס מקום יכול להימצא אפילו בחדרי המלך, והמלך אינו מייחס לו חשיבות.

קטע 2 • 41-6

סדר הביטול

4 וכמ”ש ואלה המלכים אשר מלכו¹⁹ בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. שלפני מלך מלך לבניי [לבני ישראל] היו מלכי ארץ אדום ג”כ אלא דהיינו דוקא לפני מלך מלך לבניי [לבני ישראל].

ככתוב: “ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל”. כלומר, לפני שמלך מלך לבני ישראל היו גם מלכים בארץ אדום, אך דווקא לפני שמלך מלך לבני ישראל.

מלכי אדום שבתורה הם, על פי הקבלה, עולם התוהו, שאורותיו נשברו. אדמו”ר הזקן מדגיש את המילה “לפני”: מלכי אדום יכלו למלוך רק לפני שמלך מלך בישראל, כלומר לפני שנוסד עולם התיקון המסודר.

אבל אח”כ הרי כתיב מלך אין באדום²⁰ כו' לפי שנמשך להיות צמצום באוא”ס [באור אין סוף] ב”ה שלא יומשך הפנימי [הפנימיות / הפנימית] כ”א לסטרא דקדושה דוקא יאר ה' פניו אתנו סלה.²¹

אבל לאחר מכן נאמר: “מלך אין באדום” וכו', משום שנמשך צמצום באור אין סוף, כדי שהפנימיות תימשך רק לצד הקדושה: “יאר ה' פניו אתנו סלה”.

לאחר שנוסד התיקון נאמר “מלך אין באדום”, מפני שנעשה צמצום כדי שהפנימיות של אור אין סוף תימשך אל הקדושה בלבד. הפסוק “יאר ה' פניו אתנו” מבטא זאת: פניו של ה', אורו הפנימי, מאירים עמנו, ישראל.

והקליפות מקבלים מבחי' אחוריים כמאן דשדי בתר כתפוי ונקי' אלקים אחרים לפי שישראל ממשיכים כך להיות אור אי"ס שורה דוקא במי שבטל כוי.

והקליפות מקבלות מבחינת אחוריים, כמי שמשליך מאחורי כתפיו, ונקראות "אלקים אחרים", מפני שישראל ממשיכים כך, שאור אין סוף שורה דוקא במי שבטל וכו'.

הקליפות מקבלות רק מ"אחוריו" של ה', כאדם שמשליך דבר מאחורי כתפו ואינו פונה אל המקבל. לכן הן נקראות "אלקים אחרים": הן מקבלות מאחוריו של שם אלקים. ישראל גורמים לסדר הזה בכך שהביטול שלהם מביא לכך שאור אין סוף ישרה רק במקום שיש בו ביטול.

5 והנה תחלת הביטול הוא בחב"ד [בחכמה בינה ודעת] **שהם הם בחי' בטול ממש²² ואח"כ נמשך למדות שהן נמשכין מחב"ד** [מחכמה בינה ודעת]

והנה תחילת הביטול היא בחב"ד, שהן עצם בחינת הביטול ממש; ואחר כך הוא נמשך למידות, הנמשכות מחב"ד כעת מתאר אדמו"ר הזקן כיצד הביטול משתלשל דרך הספירות. הוא מתחיל בשכל — חכמה, בינה ודעת — שהוא עצם הביטול, ומשם נמשך אל המידות.

ע"י התבוננות שנתהווה בחי' התפעלות הלב באהוי"ר [באהבה ויראה] **מפני שמתבונן בגדולת אי"ס ב"ה ואינן עצמות הביטול ממש²³ כמו חב"ד** [חכמה בינה ודעת]²⁴

על ידי התבוננות, שמביאה להתעוררות הלב באהבה ויראה, מפני שמתבוננים בגדולת אין סוף ברוך הוא; אך אין הן עצם הביטול ממש, כפי שהן חב"ד.

אהבה ויראה מתעוררות כאשר אדם מתבונן בגדולת ה', ולכן הן תוצאה של הביטול, אך הן כבר אינן הביטול עצמו, כפי שהוא בשכל. רגש כולל כבר תחושה של "אני" החווה אותו.

ואח"כ לנו"ה [לנצח והוד] **שהן בחי' ירידה יותר גדולה שאין זה אלא בחי' התפשטות ממנו ולזולתו להוציא מכח אל הפועל ממש להשפיע לזולתו ללמד לאחרים או ליתן צדקה כוי.**

ואחר כך לנצח והוד, שהן ירידה עוד יותר, כי אין זה אלא התפשטות ממנו אל הזולת, להוציא מן הכוח אל הפועל ממש ולהשפיע לזולת — ללמד אחרים או לתת צדקה וכו'.

נצח והוד הן שלב נוסף של ירידה: הן הופכות את הרגש למעשה המופנה אל הזולת, כגון לימוד או נתינת צדקה. זו התפשטות כלפי חוץ, ירידה גדולה יותר מן הביטול הטהור.

6

ואעפ"כ [ואף על פי כן] נמשך בהן בחיי בטול לאוא"ס [לאור אין סוף] ב"ה עד שנמשך למלי' דעשיה שהיא סוף הקדושה ונכללת בבחי' בטול ומשם יפרד להיות עלמא דפרודא בבחי' יש ודבר בפ"ע [בפני עצמו] וקרו ליי²⁵ אלהא דאלהיא שתופסים מקום לעצמם.²⁶

ואף על פי כן נמשכת בהן בחינת הביטול לאור אין סוף ברוך הוא, עד שהיא מגיעה למלכות דעשיה, שהיא סוף הקדושה ונכללת בבחינת הביטול. ומשם היא נפרדת ונעשית עולם הפירוד, בבחינת יש ודבר בפני עצמו; וקוראים לו "אלקא דאלקיא", מפני שהם תופסים מקום לעצמם.

אף על פי כן, הביטול לאור אין סוף נמשך עד למדרגה הנמוכה ביותר של הקדושה, מלכות דעשיה, שעדיין בטלה לפני ה'. מתחתיה מתחיל "עולם הפירוד", שבו הנבראים חשים שהם מציאויות עצמאיות; שם ה' נקרא "אלקא דאלקיא", ומוכר כעליון בידי כוחות שעדיין תופסים מקום לעצמם.

וקבלתם הוא רק מאחורי העור דנוקבא דהיינו בחי' צירופי אותיות דרך נקבי העור דהיינו בחלל ומקום ריוח שבין צירוף לצירוף כו' כנודע.

והם מקבלים רק מאחורי העור של נוקבא, כלומר מבחינת צירופי האותיות דרך נקבי העור, בחלל וברווח שבין צירוף לצירוף וכו', כידוע.

המציאויות הנפרדות מקבלות חיות לא מפנימיות הקדושה, אלא מ"אחורי העור" של נוקבא (מלכות). בלשון האריז"ל, הכוונה היא לרווחים שבין צירופי האותיות של הדיבור היוצר של ה', כנקבים שבעור: שפע דק ועקיף.

קטע 3 • 71-9

שאיפת הנשר ותפקידו של יעקב

7

והנה כתיב אם תגביה כנשר^{27,28} כו' שהן מגביהים א"ע [את עצמו] בחוצפה וגסות הרוח כו'. וענין חוצפה זו למעלה היא שרוצים לינק מאא"ס [מאור אין סוף] ב"ה שלא ע"י הקדושה²⁹ שהיא המשכת הבטול הנמשך ע"י ישראל

והנה כתוב: "אם תגביה כנשר" וכו' — הם מגביהים את עצמם בחוצפה ובגסות רוח וכו'. וענין החוצפה הזאת למעלה הוא שהם רוצים לקבל יניקה מאור אין סוף ברוך הוא, שלא באמצעות הקדושה, שהיא המשכת הביטול הנמשכת באמצעות ישראל;

נבואת עובדיה נגד אדום, "אם תגביה כנשר", מתארת את גאוות הקליפות. למעלה, גאוה זו פירושה שהן רוצות לקבל חיות ישירות מאור אין סוף, תוך עקיפת הקדושה, שהיא הצינור להמשכת הביטול שישאל ממשיכים.

כי מזה אין להם יניקה רק מאחורי העור דנוקבא אלא רוצים שיושפע להם אוא"ס [אור אין סוף] ממש שלפניו כחשכה כאורה שאין בחי' הבטול תופס מקום כלל לפניו.

שהרי מכך יש להן יניקה רק מאחורי העור של נוקבא. אלא שהן רוצות שאור אין סוף עצמו יושפע להן; לפניו חושך כאור, שכן לפניו בחינת הביטול אינה תופסת מקום כלל.

באמצעות הצינור הרגיל של הקדושה הן מקבלות רק שפע מועט, "מאחורי העור". לכן הן מכוונות לאור אין סוף עצמו, שבו חושך כאור והביטול אינו משנה, בתקווה לקבל ממנו בלי להתבטל.

8 ואם צדקת³⁰ כו' וגם שממית היא בהיכלי מלך ומשם יהיה להם יניקה שלא יצטרכו לקבל דרך הקדושה דרך נקבי העור בבחי' שערות וצפרנים כו' רק משם אורידך נאם הוי"ה.³¹

"ואם צדקת" וכו'; וכן "שממית בידיים תתפש והיא בהיכלי מלך"; ומשם תהיה להן יניקה, כך שלא יצטרכו לקבל דרך הקדושה, דרך נקבי העור, בבחינת שערות וציפורניים וכו'. אבל "משם אורידך נאום הוי"ה".

הפסוק מאיוב, "אם צדקת מה תתן לו", מבטא שמנקודת מבטו הנעלית ביותר של ה' אין לצדקתנו השפעה, ולכן הקליפות מקוות לקבל שם חיות, כמו שממית בארמון המלך. כך הן יוכלו להימנע מקבלה באמצעות הקדושה, בדומה לשערות ולציפורניים הצומחות דרך נקבי העור — החלק החיצוני ביותר ובעל החיות המועטה ביותר בגוף. אבל הפסוק מסיים: "משם אורידך נאום הוי"ה".

כי הוי"ה הוא בחי' השתלשלות צמצום והתפשטות כו' בבחי' עקודים נקודים כו' ומשם אורידך שע"פ סדר ההשתלשלות וצמצום להיות נמשך פנימי [פנימיות / פנימית] כו' אין אור א"ס ב"ה שורה אלא במי שבטל כו'.

שהרי הוי' היא בחינת השתלשלות, צמצום והתפשטות וכו', בבחינת עקודים, נקודים וכו'. ו"משם אורידך" — כי לפי סדר ההשתלשלות והצמצום, כדי שהפנימיות תימשך וכו', אור אין סוף ברוך הוא שורה רק במי שבטל וכו'.

שם הוי' מציין את סדר ההשתלשלות: צמצום והתפשטות בשלבים הנקראים עקודים ונקודים, השלבים הראשונים בהתהוות העולמות. "משם אורידך" פירושו שעל פי הסדר הזה האור הפנימי שורה רק במקום שיש בו ביטול, ולכן הקליפות נדחות כלפי מטה.

9 והנה המשכה זו היא ע"י אתערותא דלתתא מבחי' יעקב שהוא המשיך עקודים נקודים כו'.

והנה המשכה זו היא באמצעות אתערותא דלתתא, מבחינת יעקב, שהוא המשיך עקודים, נקודים וכו'.

סדר ההמשכה שבו האור הפנימי שורה רק על מי שבטל נמשך באמצעות אתערותא דלתתא, ובייחוד באמצעות יעקב. יעקב, שעדריו היו עקודים ונקודים, נחשב כמי שהמשיך את מדרגות ההאצלה הללו.

דהיינו שיהיה צמצום אוא"ס [אור אין סוף] דרך הקדושה דוקא ע"י בחי' בטול כו' ולכן ויאבק איש עמו³² שרצה הס"מ [הסמאל] להגביה כנשר כו'.

כלומר, שצמצום אור אין סוף יהיה דווקא דרך הקדושה, באמצעות בחינת הביטול וכו'. ולכן ויאבק איש עמו: שרו של עשו רצה להגביה את עצמו כנשר וכו'.

עבודתו של יעקב הבטיחה שצמצום אור אין סוף יימשך רק באמצעות הקדושה והביטול. משום כך נאבק עמו סמאל: הוא רצה לפרוץ את הסדר הזה ולהגביה את עצמו כנשר אל אור אין סוף עצמו.

קטע 4 • 101

היכן הקליפה נאחזת

10 והנה יעקב מובחר שבאבות³³ והאבות הן הן המרכבה³⁴ בחי' חג"ת [חסד גבורה תפארת] שבבחי' בטול עצמו

דהיינו בחי' חב"ד [חכמה בינה ודעת] אין להם אחיזה כו'

והנה יעקב הוא המובחר שבאבות, והאבות הן הן המרכבה, בחינת חסד, גבורה ותפארת. כי בבחינת הביטול עצמו, כלומר בבחינת חכמה, בינה ודעת, אין להם אחיזה וכו',

האבות נקראים "מרכבה" לה' משום שהיו נתונים לגמרי לרצונו, וכל אחד מהם ביטא מידה רגשית אחרת: אברהם — חסד, יצחק — גבורה ויעקב — תפארת. אדמו"ר הזקן מוסיף שלקליפות אין אחיזה בשכל, בחכמה, בבינה ודעת, שהם הביטול עצמו.

אלא בחג"ת [בחסד גבורה תפארת] שהן מדות ההתפעלות מן הבטול כו' ושם הוא אחיזה זלעו"ז [זה לעומת זה] דכר דקליפה נגד ז"א כו'

אלא בחסד, גבורה ותפארת, שהן מדות ההתעוררות הנובעת מן הביטול וכו'. ושם יש אחיזה של "זה לעומת זה": הזכר של הקליפה עומד כנגד ז"א וכו'.

הן יכולות לאחוז רק במדות הרגש, שהן כבר שלב מרוחק מן הביטול הטהור. שם מתקיים, כדברי קהלת, "זה לעומת זה עשה האלקים", ולכן כוח זכרי של הקליפה עומד כנגד ז"א, מדות הקדושה.

משא"כ בחב"ד [בחכמה בינה ודעת] כנודע שכל המקיפים הם מבינה והמקיף הוא דוחה החיצונים וכמבואר מההיכלות שאין בזה לעו"ז [לעומת זה]³⁵ רק נגד ז"ת [ז' תחתונות]³⁶ ולא בהיכל ק"ק [קדש הקדשים]³⁷ שהוא כולל כחב"ד [בחכמה בינה ודעת] כו'.

אבל לא בחכמה, בבינה ודעת; כידוע, כל המקיפים הם מבינה, והמקיף דוחה את החיצונים. וכפי שמבואר בהיכלות, יש בזה צד שכנגד רק כנגד שבע התחתונות, ולא בהיכל קודש הקודשים, הכולל כביכול את חכמה, בינה ודעת וכו'.

השכל מוגן, משום שהאורות המקיפים, הנובעים מבינה, דוחים את החיצונים. ההוראה הקבלית על ההיכלות, שבעת המדורים, מאשרת זאת: לצד האחר יש מדורים המקבילים לשבע התחתונות בלבד, ולא לקודש הקודשים, המקביל לשכל.

ויובן זה אצל האדם שאחר התפלה חולפת ועוברת האהבה כו' לפי שהאהבה היא נעשית פנימית (משא"כ ההתבוננות הוא בחי' מקיף כו') בתפלה.

ונתן להבין זאת אצל האדם: לאחר התפילה האהבה חולפת ועוברת וכו', מפני שהאהבה נעשית פנימית בתפילה, שלא כמו ההתבוננות שהיא בחינת מקיף וכו'.

חוויה מוכרת ממחישה את העניין: האהבה שמורגשת בתפילה דועכת אחריה, מפני שהיא נעשית פנימית ונקלטת בכלי, בעוד שההתבוננות שהולידה אותה היא בבחינת מקיף, ולכן נמשכת יותר.

ושעת התפלה שסוגר עיניו ואינו רואה זה העולם מתעורר אצלו האהבה ההיא משא"כ אחר התפלה שרואה ענייני העולם ותענוגיו כו'.

ובשעת התפילה, כשהוא עוצם את עיניו ואינו רואה את העולם הזה, מתעוררת בו אותה אהבה; אבל לאחר התפילה, כשהוא רואה את ענייני העולם ואת תענוגיו וכו', אין הדבר כך.

בזמן התפילה, כשהאדם עוצם את עיניו ואינו רואה את העולם, הוא חש את אותה אהבה. לאחר שהתפילה מסתיימת והוא רואה את ענייני העולם ואת תענוגותיו, קל לדחוק את ההרגשה הפנימית שהתהוותה.

ואין לך שדוחה את החיצונים אלא מה שהוא בבחי' מקיף היינו שאינו נגבל בכלי שהוא דבר קיים לעד.

ואין דבר שדוחה את החיצונים אלא מה שהוא בבחינת מקיף, כלומר, שאינו מוגבל בכלי, שהוא דבר הקיים לעד.

הכלל הוא שרק דבר שהוא בבחינת מקיף, שאינו מוגבל בכלי, יכול לדחות את החיצונים. משום שאינו מוגבל, הוא מתקיים.

וכמ"ש בפי' קדש ולזכרון בין עיניך.³⁸ לפי שפי' קדש היא בחי' חכמה³⁹ מוחין דאבא (שם בחי' הזכרון) שמתלבשים באימא מקור המקיפים.

וכמו שכתוב בפרשת "קדש": "ולזכרון בין עיניך". כי פרשת "קדש" היא בחינת חכמה, מוחין דאבא — שם היא בחינת הזיכרון — המתלבשים באמא, מקור המקיפים.

לכן בפרשת התפילין "קדש" נאמר "ולזכרון בין עיניך": פרשה זו מקבילה לחכמה, למוחין דאבא, שבהם שורה הזיכרון. מוחין אלה מתלבשים באמא, בינה, מקור האורות המקיפים, ולכן הם מוגנים.

ולכן כתיב במלחמת עמלק לא תשכח.⁴⁰ שכחה היא הסתלקות המוחין דאבא שכשמשלוקין מוחין דאבא בבחי' המדות שאין להם

ולכן כתוב במלחמת עמלק "לא תשכח". שכחה היא הסתלקות מוחין דאבא; וכשמוחין דאבא מסתלקים מבחינת המדות, שאין להן

הציווי בעניין עמלק הוא "לא תשכח", משום ששכחה פירושה הסתלקות מוחין דאבא. כאשר מוחין אלה מסתלקים מן המדות, נותרת בהן רק מדרגה בלתי מפותחת של שכל, בחינת יניקה.

אלא מוחין דיניקה שם יש זלעו"ז [זה לעומת זה]. וזהו ויאבק שהוא מלשון חבוק שהחבוק הוא בידים חסד דרועא ימינא⁴¹ כו'.

אלא מוחין דיניקה, יש שם "זה לעומת זה". וזהו "ויאבק", מלשון חיבוק, שהרי החיבוק נעשה בידיים; חסד היא הזרוע הימנית וכו'.

במדרגה בלתי מפותחת זו הכוח שכנגד יכול לאחוז. אדמו"ר הזקן קושר את "ויאבק" ללשון חיבוק, שכן המתאבקים אוחזים זה בזה בידיים, ובתיקוני הזוהר נאמר שהזרוע הימנית היא חסד.

כך סיבב גופו בידי חו"ג [חסד וגבורה] דהיינו שהלבישו חו"ג [חסד וגבורה] של ס"מ [סמאל] את גופא דיעקב כדי להפילו ולהמשיך לבו אחריהם

וכך הקיף את גופו בידי, חסד וגבורה; כלומר, חסד וגבורה של סמאל הלבישו את גוף יעקב כדי להפילו ולמשוך את לבו אחריהם.

סמאל הקיף את גוף יעקב בשתי זרועותיו, שהן החסד והגבורה שלו. מטרתו הייתה להפיל את יעקב ולמשוך את לבו אחר רגשות הצד האחר.

וכמו המדות של נה"ב [נפש הבהמית] שמלבישין את נפש האלקי ומונעין הדביקות כו' ואין התלבשות זו אלא בשעה שמסתלקים מוחין דאבא

בדומה למדות של הנפש הבהמית, המלבישות את הנפש האלקית ומונעות את הדבקות וכו'. והתלבשות זו מתרחשת רק בשעה שמוחין דאבא מסתלקים,

אצל האדם הדבר דומה למדות של הנפש הבהמית, העוטפות את הנפש האלקית וחוסמות את הדבקות בה'. הדבר יכול להתרחש רק כאשר השכל העליון, מוחין דאבא, מסתלק.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] צרכי עמך ישראל מרובים ודעתם קצרה⁴² פ"י שכשהדעת מתקצר ומתצמצם בבחי' מוחין דיניקה אזי נעשו צרכי עמך מרובים רבים ונפרדים.

וכמאמר רז"ל: "צרכי עמך ישראל מרובים ודעתם קצרה". פירוש הדבר, שכאשר הדעת מתקצרת ומצטמצמת לבחינת מוחין דיניקה, צרכי עמך נעשים מרובים, רבים ונפרדים.

את הביטוי שבתפילת נעילה, "דעתם קצרה", מפרשים כאן כסיבה ותוצאה: כשהדעת מצטמצמת למדרגה בלתי מפותחת, צרכיו של האדם מתרבים ומתפזרים. דעת חזקה קושרת את האדם לה', וכשהיא נחלשת, הרצונות מתרבים.

מדוע סמאל נכשל

11 ולתאוה יבקש נפרד⁴³ כו'. ואעפ"כ [ואף על פי כן] וירא כי לא יכול לו⁴⁴ מפני שיעקב הוא⁴⁵ יי עקב היינו הארת יסוד אבא⁴⁶

"לתאוה יבקש נפרד" וכו'. ואף על פי כן, "וירא כי לא יכול לו", מפני שיעקב הוא יו"ד עקב, כלומר הארת יסוד אבא,

הפסוק ממשלי מלמד שהנפרדות מולידה תאוה, וכך מנסה סמאל למשוך את יעקב מטה. ואף על פי כן, המלאך "לא יכול לו", מפני שאפשר לקרוא את השם יעקב כיו"ד-עקב: היו"ד, חכמה, המגיעה עד העקב, שהוא האור של יסוד אבא, הצינור של חכמה.

שהוא שרש האצ"י שיעקב הוא שהמשיך כל בחי' עקודים נקודים⁴⁷ כו' שהיו תחלה תחת ממשלת לבן. שהוא שורש האצילות; כי יעקב הוא שהמשיך את כל בחינות עקודים, נקודים וכו', שהיו תחילה תחת ממשלת לבן. יסוד אבא הוא שורש האצילות, ויעקב המשיך את האורות של עקודים ונקודים, המרוזמים בצאן העקודים והנקודים שרכש. מדרגות אלה היו בתחילה תחת שלטונו של לבן, דמות המייצגת את הקליפה.

12 וללבן שתי בנות לאה ורחל⁴⁸ ויעקב הפכם לקדושה כו'. ונמשך גם במדותיו בחי' בטול ממוחין דאבא ולא יכול לנגוע וללבן שתי בנות, לאה ורחל, ויעקב הפך אותן לקדושה וכו'. וגם במדותיו נמשכה בחינת הביטול ממוחין דאבא, וסמאל לא יכול לגעת

בנות לבן, לאה ורחל, מייצגות מדרגות שהיו בידי הקליפה, ויעקב העלה אותן לקדושה כשנשא אותן. מפני שמדותיו של יעקב היו חדורות בביטול שממוחין דאבא, סמאל לא יכול היה לגעת בפנימיותן.

רק בכף הירך⁴⁹ שהיא השפעה שממנו ולחוץ ששם הארת הביטול מועטת כנודע שכליו' [שכליות] מבשלין הזרע שנעשה גשמיות כו'. אלא בכף הירך, שהיא השפעה היוצא ממנו והלאה, ושם הארת הביטול מועטת; כידוע, שהכליות מבשלות את הזרע, הנעשה גשמיות וכו'.

הוא יכול היה להגיע רק ל"כף הירך" — השפעה שיוצא מיעקב החוצה, במקום שבו הביטול מאיר בעוצמה חלשה. אדמו"ר הזקן משווה זאת לכליות המבשלות את הזרע, הנקודה שבה מה שהיה רוחני נעשה גשמי.

13 וזוהו טעה הס"מ [הסמאל]⁵⁰ שכסבור שיעקב אינו אלא מרכבה לחג"ת [לחסד גבורה תפארת] אבל באמת שרש

יעקב ויסודתו בהררי קדש⁵¹ חכ' [חכמה] עלאה יסוד אבא מוח הזכרון כו'

ובכך טעה סמאל, משום שסבר שיעקב אינו אלא מרכבה לחסד, גבורה ותפארת; אך באמת שורשו ויסודו של יעקב הוא "בהרי קודש" — בחכמה עילאה, ביסוד אבא, בכוח הזיכרון וכו'.

טעותו של סמאל הייתה שסבר שיעקב הוא רק המרכבה למדות, שבהן הקליפה יכולה להיאחז. למעשה, שורשו של יעקב נמצא "בהרי קודש" — בחכמה עילאה, ביסוד אבא, בכוח הזיכרון, שבו אין לקליפה אחיזה.

והנה מלחמה זו היא בזלעו"י [בזה לעומת זה] בבחי' דכר דקליפה שכנגד ז"א⁵² ועדי"ז יש זלעו"י [זה לעומת זה] בבחי' מל' דקליפה כו'.

והנה, מלחמה זו היא "זה לעומת זה" בבחינת הדכר של הקליפה, המקביל לז"א; וכך גם יש "זה לעומת זה" בבחינת מלכות של הקליפה וכו'.

המלחמה הזאת התנהלה בדרגת ז"א, הצד הזכרי של המדות, מול מקבילו שבקליפה. אדמו"ר הזקן מציין שיש מלחמה מקבילה גם בדרגת מלכות, הצד הנקבי, והפסקה הבאה מסבירה אותה.

קטע 6 • 141

אדמה, אבק והעלאת האבק

14 וזהו ההפרש שבין עפר לאבק שנז' [שנזכר] בזוהר⁵³ כי הנה ד' יסודות ארמ"ע [אש רוח מים עפר] העפר היא

תחתונה שבכולם ואש רוח מים הם הגבוהים יותר ואעפ"כ [ואף על פי כן] כולם אין מצמיחים פירות

וזוהו ההבדל בין עפר לאבק הנזכר בזוהר. מארבעת היסודות — אש, רוח, מים ועפר — העפר הוא הנמוך מכולם, ואילו האש, הרוח והמים גבוהים ממנו; ואף על פי כן, אף אחד מהם אינו מצמיח פירות,

הזוהר מבחין בין שתי מילים בעברית לאדמה: עפר ואבק, וכעת אדמו"ר הזקן מסביר את ההבדל. מבין ארבעת היסודות הקלאסיים, העפר הוא הנמוך ביותר, ובכל זאת רק הוא מצמיח פירות.

רק הכל היה מן העפר.⁵⁴ והטעם כי העפר הוא מבחי' מל'. ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן.⁵⁵

אלא הכול היה מן העפר. והטעם לכך הוא שהעפר הוא מבחינת מלכות. [כמו שכתוב], "ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן".

"הכול היה מן העפר", כפי שנאמר בקהלת, משום שהעפר מקביל למלכות, הספירה האחרונה, שהיא המקור לכל מה שנוצר למטה. הפסוק על העפר מקרקע המשכן, המובא בהקשר של טקס הסוטה, משמש גם הוא כמקור המתייחס לעפר קדוש.

ובקדושה היא בחי' התכללות ונעוץ תחלתן בסופן דייקא וכנודע מ"ש אני ראשון ואני אחרון⁵⁶ שהמלי' הוא כתר אני' אותיות איין⁵⁷ (והחכמה מאין תמצא⁵⁸ כי איין הוא בחי' כתר)

ובקדושה יש בחינת התכללות, ו"נעוץ תחילתן בסופן" דווקא; וכידוע על מה שכתוב: "אני ראשון ואני אחרון" — מלכות היא כתר, שכן אותיות "אני" הן אותיות "אין" (ו"החכמה מאין תמצא", כי "אין" הוא בחינת כתר).

בקדושה, הנמוך קשור בגבוה ביותר, כפי שנאמר בספר יצירה: "נעוץ תחילתן בסופן". לכן מלכות, ה"אחרון", מושרשת בכתר, ה"ראשון": המילה "אני", המשמשת למלכות, מורכבת מאותן אותיות כמו "אין", הכינוי לכתר.

הוא כתר שהוא הממוצע בין המאציל לנאצלים להיות מאין יש ולכן יש כח זה גם להמלי' הוא בחי' עפר להצמיח כל צמח האדמה בגשמיות

זהו כתר, שהוא הממוצע בין המאציל לנאצלים, כדי שיהיה יש מאין. ולכן יש כוח זה גם למלכות; היא בחינת עפר, להצמיח בגשמיות כל צמח האדמה.

כתר הוא הגשר בין ה' לבין מה שהוא מאציל, הנקודה שבה יש מתהווה מאין. משום שמלכות מושרשת בכתר, יש גם לה כוח יצירה זה, המתבטא בגשמיות ביכולת העפר להצמיח צמחים.

וגם ברוחניות יש כח להמלי' שהוא סוף המדרגו' [המדרגות] מקור אתדלי' [אתערותא דלתתא] להיות אתדלי' [אתערותא דלעילא] להמשיך אור הי"ס [הי' ספירות] כו'

וגם ברוחניות יש כוח למלכות, שהיא סוף המדרגות, להיות מקור לאתערותא דלתתא, כדי שתהיה אתערותא דלעילא ותימשך הארת עשר הספירות וכו'.

גם ברוחניות יש למלכות, הדרגה הנמוכה ביותר, כוח להתחיל: ממנה באה האתערותא דלתתא, המעוררת את האתערותא דלעילא וממשיכה את האור של כל עשר הספירות.

משא"כ אבק הוא דאשתאר מן נורא⁵⁹ כמשל העצים שדולקים באש שהאש שואב יסוד אר"מ [אש רוח מים] שבתוכו ולא נשאר

מה שאין כן אבק, שהוא "דאשתאר מן נורא", כדוגמת עצים הבערים באש: האש שואבת את יסודות האש, הרוח והמים שבתוכם, ולא נשאר

האבק שונה: הזוהר מכנה אותו "מה שנותר מן האש". כאשר עץ נשרף, האש לוקחת את יסודות האש, הרוח והמים שבו, ונשאר רק יסוד העפר.

אלא יסוד העפר⁶⁰ שהוא האפר ואפר זה הוא אינו מצמיח כמו עפר (שמצמיח מעצמו אלא זורעין בו ומצמיח שלכן הוא כשר לכסוי הדם)⁶¹

אלא יסוד העפר, שהוא האפר; ואפר זה אינו מצמיח כמו עפר (המצמיח מעצמו, אלא זורעים בו והוא מצמיח, ולכן הוא כשר לכיסוי הדם).

השארית הזאת היא אפר, שאין לו כוח להצמיח דברים מעצמו כמו לעפר. בסוגריים מובא פרט הלכתי: אפר עדיין יכול להצמיח את מה שזורעים בו, ולכן הוא נחשב עפר הראוי לכיסוי דמם של עוף או חיה שנשחטו.

כך עדי"מ מלי דקליפה היא אחר גמר כל הבירורים שעיקר הויות הקליפות הוא ע"י שבה"כ [שבירת הכלים] ומה שנברר תחלה היותר מובחר הוא נעשה אצ"י והנשאר נעשה בריאה כו'

כך, על דרך משל, מלכות של הקליפה היא לאחר גמר כל הבירורים. עיקר התהוות הקליפות הוא על ידי שבירת הכלים; ומה שהתברר תחילה, המובחר ביותר, נעשה אצילות, ומה שנותר נעשה בריאה וכו',

המשל הוא שמלכות של הקליפה היא מה שנותר לאחר השלמת כל הבירורים. הקליפות התהוו בעקבות שבירת הכלים דתהו, וכאשר ביררו את הניצוצות שנפלו, המובחרים ביותר נעשו אצילות, הבאים אחריהם בריאה, וכן הלאה.

עד שהמדרגה התחתונה סוף כל הבירורים מה שא"א עוד לברר שם הם הקליפות ולא נשאר בהם

עד שהמדרגה התחתונה, סוף כל הבירורים, מה שאי אפשר עוד לברר, היא הקליפות, ולא נשאר בהן

בתחתית נמצאת הפסולת שאי אפשר היה לברר כלל. השארית הזאת היא הקליפות.

אלא חיות מועט כמו אבק שכשזורעין בו עכ"פ [על כל פנים] מצמיח (ומ"מ אינו כמו עפר שמצמיח מעצמו ואם זורעים בו מצמיח בו כהנה וכהנה)

אלא מעט חיות, כמו אבק שכאשר זורעים בו הוא בכל זאת מצמיח (אך אין הוא כמו עפר, המצמיח מעצמו, ואם זורעים בו, הוא מצמיח הרבה יותר).

יותר בהן רק מעט חיות, כמו באבק המצמיח דבר רק כשזורעים בו. אין הוא דומה לעפר, המצמיח מעצמו ומרבה פי כמה את מה שנזרע בו.

וחיות הזה הוא ג"כ רק בזמן הגלות אבל לע"ל [לעתיד לבוא] ואת רוח הטמאה אעביר כו'. ולא יהיה להם חיות מכל וכל.

וגם חיות זו קיימת רק בזמן הגלות; אבל לעתיד לבוא, "ואת רוח הטמאה אעביר" וכו', ולא תהיה להן חיות כלל.

גם מעט החיות הזאת קיימת רק בזמן הגלות. בעתיד תועבר רוח הטמאה, ולקליפות לא תהיה חיות כלל.

ועי' ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] העלו אבק עד כה"כ [כסא הכבוד]⁶² היא מלי דאצי' שגם בחי' אבק נתכלל למעלה⁶³ עי' הבירור של יעקב

ועל כך אמרו רבותינו ז"ל: "העלו אבק עד כסא הכבוד", שהיא מלכות דאצילות; כי גם בחינת האבק נכללה למעלה על ידי הבירור של יעקב,

התלמוד אומר שכאשר יעקב והשר נאבקו, "העלו אבק עד כסא הכבוד", ואדמו"ר הזקן מפרש שכסא הכבוד הוא מלכות דאצילות. באמצעות עבודת הבירור של יעקב, אף הדרגה הנמוכה ביותר, האבק, הועלתה לקדושה.

כמו שכאשר ויאבק איש עמו גם יעקב נתחזק ובירר ממנו (והעלו לי' [לשון] רבים לפי שהבירור היה עי' שניהם יעקב הוא המברר וס"מ [וסמאל] הוא המתברר כו')

כמו שכאשר ויאבק איש עמו" גם יעקב התחזק ובירר ממנו (והלשון "העלו" נאמרה ברבים, משום שהבירור נעשה על ידי שניהם: יעקב הוא המברר וסמאל הוא המתברר וכו').

כאשר המלאך נאבק עם יעקב, יעקב התחזק ובירר דבר מתוך יריבו. לשון הרבים "העלו" שבתלמוד מתאימה לכך: שניהם השתתפו, יעקב כמברר וסמאל כמי שמתברר.

וכמו שחבק הס"מ [הסמאל] ידי חו"ג [חסד וגבורה] על גופו של יעקב כך חבק ידי יעקב חו"ג [חסד וגבורה] שלו על גופו של ס"מ [סמאל]

וכמו שסמאל חיבק את גופו של יעקב בזרועותיו — חסד וגבורה — כך חיבק יעקב את גופו של סמאל בזרועותיו, החסד והגבורה שלו;

החיבוק פעל בשני הכיוונים: סמאל כרך את חסד וגבורה שלו סביב יעקב, ויעקב כרך את חסד וגבורה שלו סביב סמאל.

כי כן דרך המתאבקים במלחמה וכך הוא דרך מלחמת היצה"ר [היצר הרע] כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] לעולם ירגיז⁶⁴ כו' ולכן גדול כח התשובה (כי הבירור היינו ענין תשובה כו')

כי כך דרכם של המתאבקים במלחמה, וכך היא גם דרך המלחמה ביצר הרע, כדברי רבותינו ז"ל: "לעולם ירגיז" וכו'. ולכן גדול כוחה של תשובה (כי הבירור הוא עניין התשובה וכו'),

כך נלחמים מתאבקים, וכך אדם נלחם גם ביצר הרע: התלמוד מייצג לאדם לעורר תמיד את היצר הטוב כנגד היצר הרע. הבירור הזה הוא מהותה של התשובה, ולכן כוחה גדול כל כך.

ובמקום שבע"ת [שבעלי תשובה]⁶⁵ כו' דמשכין ל"י בחילא יתיר⁶⁷ כו' והיינו מלחמת זלעו"ז [זה לעומת זה] דז"א ועד"ז מתברר גם האבק במלחמת זלעו"ז [זה לעומת זה] דנוק' [דנוקבא]

ו"במקום שבעלי תשובה עומדין" וכו', משום שהם ממשיכים אותו בחילא יתיר וכו'. וזוהי מלחמת "זה לעומת זה" של ז"א; ובאותו אופן מתברר גם האבק במלחמת "זה לעומת זה" של נוקבא,

בעלי תשובה עומדים במקום שגם צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד בו, משום שהם ממשיכים אלוקות "בחילא יתיר", בכוח של רצון שהשתנה. זוהי המלחמה בדרגת ז"א, ויש מלחמה מקבילה בדרגת נוקבא (מלכות), שבה מתברר האבק.

וכמ"ש בזהר ע"פ בכל לבבך⁶⁸ בבי יצריך דא הוא רזא כו'. והאבק הוא מלי דקליפה.⁶⁹

וכמו שנאמר בזהר על "בכל לבבך": "בשני יצריך, דא הוא רזא" וכו'. והאבק הוא מלכות של הקליפה.

הזהר דורש את "בכל לבבך", הכתוב באות ב' כפולה, כ"בשני יצריך" — היצר הטוב והיצר הרע. האבק הנידון כאן הוא מלכות של הקליפה.

עלה עד כסה"כ [כסא הכבוד]⁷⁰ מלי דקדושה שמבחי מלי הוא שמשלשל מעולם ועד עולם עד מלי דעשיי
[דעשיה] להיות מקור האבק כי משם יפרד כו'

עלה עד כסא הכבוד, מלכות דקדושה; כי מבחינת מלכות נמשכת [הארה] מעולם לעולם, עד מלכות דעשיה, להיות
מקור האבק, כי משם יפרד וכו';

האבק עלה עד כסא הכבוד, מלכות דקדושה, משום שמקורו של האבק עצמו במלכות: מלכות נמשכת מעולם לעולם, עד מלכות דעשיה,
ומשם מתפצל תחום הפירוד. כך חוזר האבק לשורשו.

כי ז"א ונוק' [ונוקבא] דקליפה נגד ז"א ונוק' [ונוקבא] דקדושה והבירור הוא להיות מלי דקליפה נכללת
במלי דקדושה וז"א בז"א דקדושה כו':

כי ז"א ונוקבא של הקליפה הם כנגד ז"א ונוקבא דקדושה, והבירור הוא שמלכות של הקליפה תיכלל במלכות
דקדושה, וז"א בז"א דקדושה וכו':

ז"א ונוקבא של הקליפה מקבילים לז"א ונוקבא דקדושה, והבירור פירושו שכל אחד ייכלל במקבילו הקדוש. מלכות של הקליפה נכללת
במלכות דקדושה, וז"א של הקליפה בז"א דקדושה.

בעבודה

האהבה שמרגישים בתפילה דועכת כשהעיניים נפקחות אל העולם, משום שהיא נעשתה פנימית ומוגבלת; רק מה שנותר בבחינת מקיף,
ושורשו בביטול שבשכל, דוחה את הכוחות החיצוניים. היצר הרע נאחז כשהדעת נחלשת והצרכים מתרבים. הדרך להתמודד היא להילחם
כפי שעשה יעקב: לעורר את הטוב כנגד הרע ולהיכנס אל המאבק, ולהפוך אותו לתשובה, שממשיכה קדושה "בתוקף גדול יותר".

שאלות לשיחה

1. אם הקליפות יונקות את כל חיותן מן הקדושה, מה מאפשר להן להילחם בה?
2. מדוע העכביש "בהיכלות המלך" ממחיש את תקוותה של הקליפה לינוק ישירות מאור אין סוף?
3. מדוע השכל מוגן מפני הקליפה ואילו המדות חשופות לה, וכיצד הדבר מסביר מדוע האהבה שמרגישים בתפילה דועכת לאחריה?
4. מה הייתה טעותו של סמאל ביחס ליעקב, ומדוע יכול היה להכות רק בכף הירך?
5. כיצד ההבדל בין אדמה לאבק מסביר את משמעות הדברים שיעקב והמלאך "העלו אבק עד כיסא הכבוד"?

הערות

פסקה 1

1 ויאבק איש עמו

שני תמלילים נוספים של מאמר זה, כפי שנשמע בשנת תקס"ס (1805-06). הם מאפשרים לקורא להשוות כיצד נרשמו דברי אדמו"ר הזקן מפי שומעים שונים.

הערת קה"ת

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ו ע' קמח. הנחת ר' משה בן כ"ק אדה"ז שם ע' קסד. ומתחיל: "בוהר פי וישלח ויאבק איש עמו". ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע. חלק מהמאמר מהנחת כ"ק אדה"א עם הגהות באוה"ת כרך ה תתעה, א. וראה גם בכרך ז תתתל, א. חוקת ע' תשסד ואילך.

2 ויאבק איש עמו

יעקב, שנתר לבדו בלילה, נאבק עם איש עד עלות השחר. המאמר כולו מכאר את המאבק הזה.

Genesis 32:25 בראשית ל"ב:כ"ה

וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלֹת הַשָּׁחַר:

And Jacob was left alone; and there wrestled a man with him
until the breaking of the day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לב, כה.

3 מלחמת הס"מ בסטרא דקדושה

בגרסה זו השאלה נאמרת במפורש: תמוה מאוד כיצד ייתכן שלמעלה תהיה מלחמה בין יעקב לממונה של עשו, שהיא מלחמה בין צד הקדושה לסטרא אחרא.

הערת קה"ת

בסה"מ תקס"ו ע' פא: "לכאורה יפלא מאד איך יתכן למעלה ענין המלחמה של יעקב ושרו של עשו שהוא בחי' המלחמה בין סט' דקדושה לסט"א". וראה גם באוה"ת וישלח תתעה, א. כרך ז תתתל, ב.

4 מלחמה לה' בעמלק

לאחר המלחמה בעמלק, ה' מכריז על מלחמה בעמלק מדור לדור. אדמו"ר הזקן מושווה את מאבקו של סמאל עם יעקב למלחמה המתמשכת הזאת בין הקדושה להיפוכה.

Exodus 17:16 שמות י"ז:ט"ז

וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כַּס קֹה מִלְחָמָה לְחַיָּיָהּ HAVAYAH בְּעַמְלֵק מִדֹּר:

And he said: 'The hand upon the throne of the L-RD: the L-RD will have war with Amalek from generation to
'generation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יז, טז.

5 וכנודע מן הפרדס

הצמח צדק מזהה את הקטע בפרדס ומצטט את הזוהר שהוא מביא: הצליעה בירכו של יעקב היא נצח ישראל, שממנו לא התנבא איש עד שבא שמואל ותיקן אותו.

הערת קה"ת

שער יז שער ירך יעקב. באוה"ת שם כרך ה מציין שער י"ז הוא שער ירך יעקב שהביא בשם הזוהר וז"ל: והוא צולע על ירכו דא איהו נצח ישראל כו' דלא אתנבי מתמן בר נש עד דאתא שמואל נביאה ועל דא כתיב וגם נצח ישראל לא ישקר כדין אתתקן דרגא דא כו'. בסה"מ תקס"ו שם ע' קכ: "שפגם בחי' הנצח דקדושה שמשם אור הנבואה שופע למטה בנבואה כו' וע"כ לא היתה הנבואה בישראל".

6 וכנודע מן הפרדס

הערת קה"ת מזהה את הקטע כשער י"ז של רבי משה קורדובירו, פרדס רימונים, המביא את דברי הזוהר שלפיהם ירכו הפגועה של יעקב היא נצח, מקום הנבואה.

Pardes Rimmonim 17 פרדס רמונים י"ז

7 נצח ישראל לא ישקר

שמואל אומר לשאול ש"נצח ישראל לא ישקר". בקריאה קבלית, המילה "נצח" כאן מראה ששמואל תיקן את המידה הזאת.

I Samuel 15:29 שמואל א ט"ו:כ"ט

וְגַם נִצָּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is
'not a man, that He should repent

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמואל-א טו, כט.

פסקה 2

8 לא כאברהם

שם מסביר אדמו"ר הזקן שאברהם היה חסד בלתי מוגבל, שראה רק טוב, ולכן ביקש שישמעאל "יחיה לפניך" לעולם, אף שידע מהו ישמעאל. הדבר ממחיש כיצד הקליפה צומחת מחסד בלתי מוגבל.

הערת קה"ת

ספרי דברים לב, ט. ראה לעיל יב, א. ענין זה לא נזכר בב' הנחות בסה"מ תקס"ו.

9 לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל

הספרי על "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו" מבחין בין אברהם, שממנו יצא ישמעאל, לבין יעקב, שכל בניו היו ראויים. הדבר מלמד שקליפה יכולה לצאת מתוך הקדושה עצמה.

Sifrei Devarim 312:1-2 ספרי דברים ש"ב:א-ב'

... צָאוּ מִתּוֹךְ שְׁלִי, אִי אֶפְשִׁי שֶׁתִּהְיוּ בְּתוֹכָהּ, תָּנוּ לִי חֶלְקִי שְׂאֵהָא מִפִּירוֹ. כֹּה קִשָּׁבָא אַבְרָהָם אֲבִינוּ לְעוֹלָם יִצְחָא מִמֶּנּוּ פְּסוּלָת, יִשְׁמַעְאֵל וְכָל בְּנֵי קְטוּרָה. בָּא יִצְחָק לְעוֹלָם יִצְחָא מִמֶּנּוּ פְּסוּלָת, עָשׂוּ וְכָל אֲלוֹפֵי אָדָם. חֲזָרוּ לְהִיּוֹת רָעִים יוֹתֵר מִן הָרְאשׁוֹנִים. וּכְשָׁבָא יַעֲקֹב לֹא יִצְחָא מִמֶּנּוּ פְּסוּלָת, אֲלֵא נוֹלְדוּ כָּל בְּנָיו כְּשָׂרִים, כְּעִנְיָן שְׁנַאֲמַר (בראשית כה כז): 'וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהָלִים'. מִהֵיכָן הִמָּקוֹם מִפִּיר אֵת חֶלְקוֹ? מִיַּעֲקֹב, שְׁנַאֲמַר: כִּי חֶלֶק ה' עָמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל ...

For the portion of the L-rd is His people": (Devarim 32:9)
An analogy: A king had a field and gave it to tenant-farmers, who began to steal from it — upon which he gave it to their sons — who began to be worse than the first. When a son was

פסוקה 3

14 והיה כלא היה

עובדיה מנבא שהעמים ששתו בהר קדשו של ה' יהיו כאילו לא היו. אדמו"ר הזקן מחיל זאת על קיצה העתידי של הקליפה.

Obadiah 1:16 עובדיה א':ט"ז

כִּי כָאֲשֶׁר שָׁתִיתֶם עַל־הַר קָדְשִׁי יִשְׁתּוּ כָל־הַגּוֹיִם תָּמִיד וְשִׁתּוּ וְלָעוּ וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ:

For as ye have drunk upon My holy mountain, So shall all the nations drink continually, Yea, they shall drink, and swallow down, And shall be as though they had not been

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 עת אשר שלט האדם באדם

קהלת אומר שלעיתים אדם שולט באדם אחר לרעתו. הדבר נקרא כאן כשלטונה הזמני של הקליפה, שבסופו של דבר מוזק לה עצמה.

Ecclesiastes 8:9 קהלת ח':ט'

אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ עַת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ:

All this have I seen, even applied my heart thereto, whatever the work that is done under the sun; what time one man had power over another to his hurt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת ח, ט.

16 כחשיכה כאורה

הגהות הצמח צדק על מאמר זה דנות בביטוי "חושך כאור" בהקשר שלפנינו.

הערת קה"ת

ראה באוה"ת פ' וישלח כרך ה תתעה, א.

17 ולפניו כחשיכה כאורה

"גם חושך לא יחשיך ממך... ולילה כיום יאיר". בדרגתו הטרנסצנדנטית של ה', ההבדל בין אור לחושך אינו ניכר.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:י"ב

גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יִחְשֹׁךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כִּיּוֹם יֵאִיר כְּחֹשֶׁכָה כְּאוֹרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

18 שממית בידים תתפש

בין היצורים הקטנים והחכמים נמנית השממית, שאפשר לתפוס ביד ובכל זאת היא נמצאת בהיכלי מלכים. אדמו"ר הזקן משתמש בה כדימוי לקליפה, שמגיעה לדרגה העליונה דווקא מפני שאין לה שם חשיבות.

Proverbs 30:28 משלי ל':כ"ח

שְׁמַמִּית בְּיָדֶיהָ תִּתְפֹּשׂ וְהִיא בְּהִיכָלִי מְלָךְ:

The spider thou canst take with the hands, Yet is she in kings' palaces

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי ל, כה. בלקו"ת פ' ראה לא, א. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רצב — מציינים לכאן.

born to him, he said to them: Get out of what is mine. You cannot remain there. Give me my portion so that I can recognize it. Similarly, when our father Abraham came to the ... world, there issued from

Vocalized Edition (CC-BY-NC) • Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY)

10 מותרי החסד

המאמר הקודם דן בעולם התווה, שאורותיו היו עזים מדי לכלים שלו, בדומה לאהבה המבקשת להשתחרר מן הגוף. עודף האור שלא היה אפשר להכיל הוא שממנו ניוונה הקליפה.

הערת קה"ת

ראה לעיל כה, ב.

11 ואת רוח הטומאה אעביר

הנביא מנבא שהי' יעביר את רוח הטומאה מן הארץ — קיצה העתידי של הקליפה.

Zechariah 13:2 זכריה י"ג:ב'

וְהָיָה כִּי־יִהְיֶה הַיּוֹם הַהוּא נֹאֵם ה' צְבָאוֹת אֲכָרִית אֶת־שְׁמוֹת הָעִצְבִּים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטְּמֵאָה אֲעִבִּיר מִן־הָאָרֶץ:

And it shall come to pass in that day, Saith the L-RD of hosts, That I will cut off the names of the idols out of the land, And they shall no more be remembered; And also I will cause the prophets And the unclean spirit to pass out of the land

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זכרי' יג, ב.

12 חיל בלע ויקאנו

הרשע בולע חיל ונאלץ להקיא. גם הקליפה עתידה להחזיר את ניצוצות הקדושה שבלעה.

Job 20:15 איוב כ':ט"ו

חִיל בָּלַע וַיִּקְאֵנוּ מִבֶּטְנוֹ יִרְשְׁנוּ אֵל:

He hath swallowed down riches, and he shall vomit them up again; G-d shall cast them out of his belly

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב כ, טו.

13 בלע המות לנצח

ה' יבלע את המוות לנצח. המוות והטומאה הם הקליפה הקיצונית, שתתבטל.

Isaiah 25:8 ישעיהו כ"ה:ח'

בָּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח וּמָחָה אֲדִינִי ה' דְּמָעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים וְחָרַפְתָּ עִמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי ה' דָּבָר:

He will swallow up death for ever; And the L-rd GOD will wipe away tears from off all faces; And the reproach of His people will He take away from off all the earth; For the L-RD hath spoken it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע' כה, ח.

19 ואלה המלכים אשר מלכו

רשימת מלכי אדום שמלכו לפני שהיה מלך ישראל. בקבלה אלה מלכי התוהו ש"מלכו ומתו".

Genesis 36:31 בראשית ל"ו:ל"א

וְאַלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
And these are the kings that reigned in the land of Edom,
before there reigned any king over the children of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לו, לא. בסה"מ תקס"ו (הוצאה ראשונה) ע' פג מבאר "שמאחר שלא הי' עדיין מלך בישראל הוא התיקון דאצי' לכך מלכו הז' מלכים קדמאין בארץ אדום שמשם ינקו פנימ'י השפע עליונה מאחר ששם כחשיכה כאורה שוים כו".

20 מלך אין באדום

בימי יהושפט "מלך אין באדום". אדמו"ר חוקן מפרש זאת כמצב שלאחר התיקון, שבו אדום כבר אינו שולט.

I Kings 22:48 מלכים א' כ"ב:מ"ח

וּמֶלֶךְ אֵין בְּאֲדוֹם נֶצֶב מֶלֶךְ:

.And there was no king in Edom: a deputy was king

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מלכים-א כב, מח.

21 יאר ה' פניו אתנו סלה

"יאר ה' פניו אתנו". הפנים, האור הפנימי, מופנים לישראל.

Psalms 67:2 תהילים ס"ז:ב'

אֱלֹקִים יַחַנְנוּ וְיַכְרִכְנוּ יְאֲר־פָּנָיו אֶתְנוּ סֶלָה:

G-d be gracious unto us, and bless us; May He cause His
face to shine toward us; Selah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים סז, ב. בהנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ו מביא במקומו הפסוק "יאר ה' פניו אליך".

22 שהם הם בחי בטול ממש

בגרסת אור התורה נוסף כאן ציון להגהה בפרק ל"ה בתניא.

הערת קה"ת

באוה"ת נוסף: (ע' בסש"ב פל"ה בהג"ה).

23 ואינו עצמות הבטול ממש

בנוסח אור התורה של המאמר יש הגהה על מילים אלה, הדנה בשאלה מדוע המידות אינן עצם הביטול.

הערת קה"ת

באוה"ת יש הג"ה לכאן.

24 תחילת הביטול . כמו חב"ד

הצמח צדק מעלה שאלה: באדם, התעוררות אהבה ויראה בלב חשובה יותר מהתבוננות שנותרת במחשבה בלבד ואינה נוגעת בלב; מדוע אפוא השכל נקרא כאן הביטול העליון יותר?

הערת קה"ת

באוה"ת כאן תתעה, ב "זה צ"ע דבאדם כשנמשך ההתפעלות באוה"י בלב חשוב יותר מאלו ההתבוננות רק במוחו ושכלו ולא נגע ללב וצ"ע בסש"ב פט"ז בענין מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" ע"ש.

25 וקרו לי אלקא דאלקיא

הגמרא אומרת שממורה ועד מערב גדול שמו של ה' בגויים, שכן הם קוראים לו "אלקא דאלקיא". אדמו"ר חוקן משתמש בכך לתיאור המדרגה שמכירה בה' אך רואה את עצמה כנפרדת.

Menachot 110a:11-13 מנחות ק"י א':י"א-י"ג

אמר ריש לקיש מאי דכתיב (ויקרא ז, לו) זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם אמר רבא האי לעולה למנחה עולה ומנחה מיבעי ליה אלא אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה (ולא חטאת) ולא מנחה ולא אשם אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ויקרא ו, יח) זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם:

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

מנחות קי, א.

26 עד שנמשך . . מקום לעצמם

דיון מקביל באופן שבו הביטול נמשך עד קצה הקדושה, ומשם ולמטה המציאויות הנפרדות תופסות לעצמן מקום.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תלו.

27 אם תגביה כנשר

בגרסה זו נשאלות כאן שתי שאלות: מדוע נאמר בפסוק דווקא "כנשר", וכיצד יכולה הקליפה להגביה את עצמה כל כך.

הערת קה"ת

עובדי"ד. בהנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ו מקשה כאן: "לכאורה מה שאמר כנשר דוקא, וגם איך ביכולתו להגביה אי"ע כ"כ עצמו". לקמן קב, ב. לקו"ת צו טז, ב מציינים לכאן. באוה"ת וישלח כרך ה תתעג, א מציין לכאן. וגם מציין לכמה מקומות שמדבר מענין נשר.

28 אם תגביה כנשר

"אם תגביה כנשר וכאם בין כוכבים שים קנך, משם אורידך נאום ה"'. הפסוק מופנה לאדום, וכאן הוא נקרא כביטוי לניסיון הקליפה להגיע למדרגות הגבוהות ביותר.

Obadiah 1:4 עובדיה א':ד'

אִם־תִּגְבֶּיֶה כְּנֶשֶׁר וְאִם־בֵּין כּוֹכָבִים שִׁים קִנְךָ מִשָּׁם אֲוִרִידְךָ נְאֻם־ה'

Though thou make thy nest as high as the eagle, And though
thou set it among the stars, I will bring thee down from
thence, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

29 שרוצים לינק מאא"ס ב"ה שלא ע"י הקדושה

דיון מקביל ברצון הקליפה לקבל ישירות מאור אין סוף, ולא באמצעות הקדושה.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' תצוה ע' א'תרצד.

פסוקה 8

30 ואם צדקת

אליהוא אומר: "אם צדקת מה תתן לו". מנקודת מבטו של ה', המרוממת מכל, אין לזכות האדם מה להוסיף; הקליפות מקוות לנצל זאת.

Job 35:7 איוב ל"ה:ז

אם צדקת מה תתן לו או מה יפידך יקח:

If thou be righteous, what givest thou Him? Or what receiveth He of thy hand

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב לה, ז.

31 משם אורידך נאם הוי"ה

סוף הפסוק על הנשר: ה' יוריד את מי שהגביה את עצמו. אדמו"ר הזקן מפרש את שם הוי"ה כסדר ההשתלשלות המביא לכך.

Obadiah 1:4 עובדיה א':ד

אם תגביה כנשר ואם יבין כוכבים שים קנה משם אורידך נאם ה'

Though thou make thy nest as high as the eagle, And though thou set it among the stars, I will bring thee down from thence, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 9

32 ויאבב איש עמו

פסוק המאבק, המתפרש כאן כניסיון של סמאל לפרוץ את הסדר שקבע יעקב.

Genesis 32:25 בראשית ל"ב:כ"ה

ויותר יעקב לבדו ויאבב איש עמו עד עלות השחר:

And Jacob was left alone; and there wrestled a man with him until the breaking of the day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 10

33 יעקב מובחר שבאבות

שם מתאר אדמו"ר הזקן את עבודתו הייחודית של כל אחד מן האבות: אברהם המשיך אלקות מלמעלה למטה, ויצחק חפר בארות וגילה מלמטה למעלה. זה הרקע להבנת יעקב כמובחר, המאחד את שתי הדרכים.

הערת קה"ת

נסמן לעיל יז, ג.

34 והאבות הן הן המרכבה

שם מזהים האבות, שהם המרכבה, עם המדות של אצילות, שהיו תחילה כלולות באמא ולאחר מכן יצאו לבחינת יניקה. הדבר מסביר מדוע האבות, בתור מרכבה, מקבילים לחסד, גבורה ותפארת.

הערת קה"ת

נסמן לעיל ד, ג.

35 משא"כ בחב"ד . . שאין בזה לעו"ז

הצמח צדק מציין שבמאמר הזה נאמר שהקליפה עומדת רק כנגד שבע הספירות התחתונות, ולא כנגד שלוש הראשונות, ואילו הרמ"ז, בתחילת

ויקהל, מסביר שהיא עומדת כנגד היכל הרצון, ומשאיר את השאלה פתוחה.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' זכור ע' א'תשעה: "ועיין בהרמ"ז ר"פ ויקהל, וצ"ע בת"א בד"ה ויאבב שאין קליפה רק נגד ז"ת ולא נגד ג"ר כו', מ"מ הרמ"ז ביאר שהוא נגד היכל הרצון". בתורת שמואל תרכ"ט (בהוצאת תשנ"ב) ע' יב מציין ע"ז וז"ל: אך צ"ע מההגהות לד"ה תער השכירה מהרמ"ז שיש בעשי לעו"ז גם נגד ע"י, ומההגהות לד"ה קמפלג' במתיבתא דרקיע מענין ד"מ נגעים שנגע היפך הענג, וי"ל כי רבינו ז"ל חולק בזה על הרמ"ז וצ"ע"ג עכ"ל שם. ועיין במ"מ בסה"מ תרכ"ט שם. [ד"ה תער השכירה נדפס באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תשפג. ובסה"מ הנחות — תרס"ז (נמצא בדפוס). ומהגהות לד"ה קמפלג', ראה אוה"ת פ' תזריע ע'רנב, ושם כרך ב ע' תקכח].

36 רק נגד ז"ת

הצמח צדק מפרפרז: לא כנגד שלוש הספירות הראשונות; כלומר, לצד האחר אין היכל המקביל לקודש הקודשים של הקדושה.

הערת קה"ת

באוה"ת פ' זכור ע' א'תשעה: "ולא נגד ג"ר דהיינו שאין בהם היכל נגד היכל ק"ק דקדושה" ע"ש.

37 וכמבואר מההיכלות . . בהיכל ק"ק

שם מזהה היכל קודש הקודשים עם הכיסא העליון, על פי עץ חיים.

הערת קה"ת

ראה באוה"ת על מגילת אסתר ע' ב'רסה דהיכל קדח"ק הוא כסה"כ שלמעלה, כמ"ש בע"ח, ומבואר ג"כ בסידור בדרוש שאחר עלינו לשבח המתחיל ביאור למ"ש בסש"ב פנ"ב נ"ג. ולקמן ק, ד.

38 כפי קדש ולזכרון בין עיניך

מן הפרשה הראשונה של התפילין, "קדש": המצווה היא "ולזכרון בין עיניך". אדמו"ר הזקן קושר את הפרשה ואת הזיכרון שבה לחכמה.

Exodus 13:9 שמות י"ג:ט'

והיה לך לאות על־ידיך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיהך כי כִּדְ תִזְקֶה הוֹצֵאָה ה' ממצרים:

And it shall be for a sign unto thee upon thy hand, and for a memorial between thine eyes, that the law of the L-RD may be in thy mouth; for with a strong hand hath the L-RD brought thee out of Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יג, ט.

39 שפי קדש היא בחי' חכמה

שם מותאמות ארבע פרשיות התפילין למדרגות: הראשונה, "קדש לי כל בכור", רומזת לחכמה; השנייה, "והיה כי ישאלך בנך", להתבוננות; ושתי פרשיות שמע — לאהבה וליראה.

הערת קה"ת

ראה לקמן פו, ג. פז, ב. צב, ד.

40 במלחמת עמלק לא תשכח

הציור לזכור את עמלק מסתיים במילים "לא תשכח". השכחה מתפרשת כהסתלקות השכל העליון, המאפשרת לאויב למצוא פתח.

Deuteronomy 25:19 דברים כ"ה:י"ט

והיה כהננים ה' אלקיך לך מקל־איבה מסביב בארץ אשר האלקיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את־זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח:

הי מתאוה תאוות כלל והסיכה למה יתאוה לדברים רבים מפני היותו נפרד כ"י. וזהו ענין אומרו לתאוה יבקש נפרד שהוא היפך הדעת ולכן מרובים צרכיו אשר יתאוה להם" עכ"ל ע"ש. וראה בארוכה בתקס"ו ע"פ.

44 וירא כי לא יכול לו

המלאך ראה שלא יוכל להתגבר על יעקב והכה בכף ירכו. המאמר מסביר מדוע.

Genesis 32:26 בראשית ל"ב:כ"ו

וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיַּגַּע בְּכַף־יָרְכּוֹ וַתִּקַּע כַּף־יָרְךָ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ:
And when he saw that he prevailed not against him, he touched the hollow of his thigh; and the hollow of Jacob's thigh was strained, as he wrestled with him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 שיעקב הוא י' עקב

אנציקלופדיה קבלית שהערך שלה על "ישראל" דן בשם יעקב כיו"ד-עקב.

הערת קה"ת

ראה קהלת יעקב ערך ישראל. ומסומן לעיל כה, ג.

46 היינו הארת יסוד אבא

בלק עב, ב מפנה למאמר הזה ומוסיף שיעקב נוצר מאחוריים דאבא, שלא נפלו בשבירה, ולכן בירור הניצוצות נעשה באמצעותו; חכמת אבא הקדושה מתגברת על חכמת הקליפה. בלק עא, ד מסביר שהתפילה ממשיכה דעת מיסוד אבא.

הערת קה"ת

בלקו"ת בלק עב, ג מציין לכאן. וזהו ענין התפלה שהוא המשכת הדעת שמבחי' יסוד אבא — לקו"ת בלק עא, ד.

47 עקודים נקודים

בחלום יעקב היו האילים עקודים, נקודים וברודים. בקבלה שמות אלה מציינים את שלבי ההאצלה: עקודים, נקודים וברודים.

Genesis 31:10 בראשית ל"א:י'

וַיְהִי בַעֲתַת יָחֶם הַצֹּאן וְאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרָא בְּחִלּוֹם וַהֲנִיָּה הָעֵתָּדִים הָעֵלִים עַל־הַצֹּאן וְעֹקֵדִים וְקָדִים וּבְרָדִים:

And it came to pass at the time that the flock conceived, that I lifted up mine eyes, and saw in a dream, and, behold, the he-goats which leaped upon the flock were streaked, speckled, and grizzled

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 12

48 וללבן שתי בנות לאה ורחל

"וללבן שתי בנות: שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל". נישואי יעקב להן מתפרשים כהעלאתן אל הקדושה.

Genesis 29:16 בראשית כ"ט:ט"ז

וַלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לָאָה וְשֵׁם הַקְּטָנָה רָחֵל:

Now Laban had two daughters: the name of the elder was Leah, and the name of the younger was Rachel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 בכף הירך

המלאך נגע בכף ירכו של יעקב. אדמו"ר חזקן מזהה אותה עם השפע היוצא

Therefore it shall be, when the L-RD thy G-d hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the L-RD thy G-d giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים כה, יט.

41 חסד דרועא ימינא

"בפתח אליהו", הקדמת תיקוני זוהר, הספירות מקבילות לאיברי הגוף: "חסד, דרועא ימינא". הדבר תומך בפירוש המאבק כחיוב של חסד וגבורה.

Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu • 17a:16-17 תקוני זוהר י"ז א:ט"ז-

ואתקריאו בתקונא דא. חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא. תפארת גופא. נצח והוד תריין שוקין. ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבע"פ קרינן ליה. מוחא חכמה איהו מחשבה מלגו. בינה לבא ובה הלב מבין. ועל אליו תריין כתיב*הנסתרות ליי אלקינו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ת"ו בהקדמה (פתח אליהו).

42 צרכי עמך ישראל מרובים ודעתם קצרה

הגמרא מביאה זאת כתפילה קצרה לשעת סכנה, והיא נאמרת גם בתפילת נעילה. אדמו"ר חזקן מפרש שהיא מלמדת שדעת קצרה גורמת לריבוי צרכים מפוזרים.

Berakhot 29b:14 ברכות כ"ט ב:י"ד

אַחֲרִים אֹמְרִים: "צָרְכֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מְרֻבִּין וְדַעְתְּךָ קְצָרָה. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ שֶׁתֵּת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּדֵי פְרֻגָּתוֹ, וְלְכָל גּוֹיָהּ וְגוֹיָהּ דִּי מְסֻכָּרָה, בְּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה".

Others say : "The needs of Thy people Israel are many but their mind short. May it be Thy will, O L-rd our G-d, to grant each one sufficient for his maintenance, and to every person enough for his want. Blessed art Thou, O L-rd, Who hearkenest unto prayer

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

פיוט בתפלת נעילה ע"פ ברכות כט, ב. ראה שיחת ש"פ תשא תשכ"ז.

פסוק 11

43 ולתאוה יבקש נפרד

"לתאוה יבקש נפרד". אדמו"ר חזקן משתמש בפסוק כדי להראות שהתאוות מתרבות כשהאדם נפרד מה' עקב היחלשות הדעת.

Proverbs 18:1 משלי י"ח:א'

לְתַאֲוָה יִבְקֹשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוֹשִׁיָּהּ יִתְגַּלֵּעַ:

He that separateth himself seeketh his own desire, And snarlest against all sound wisdom

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי יח, א. וראה בהמשך מים רבים תרל"ו סע"י א ע"ב: "פ"י שאם הי' לו דעת חזק ונודע כי הדעת הו"ע ההתקשרות, וא"כ לא הי' נפרד ממילא לא

החוצה, שבו הביטול חלש ביותר.

Genesis 32:26 בראשית ל"ב:כ"ו

וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיַּגַּע בְּכַף־יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף־יָרְךָ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ:

And when he saw that he prevailed not against him, he touched the hollow of his thigh; and the hollow of Jacob's thigh was strained, as he wrestled with him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 13

50 ובוזה טעה הס"מ

דיון מקביל בטעותו של סמאל בנוגע לשורשו של יעקב.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' בלק ע' אי"ג.

51 ויסודתו בהררי קדש

"ויסודו בהרי קודש". אדמו"ר הזקן מחיל זאת על שורשו של יעקב בחכמה עילאה.

Psalms 87:1 תהילים פ"ז:א'

לְבִנְיָֽקְרָח מִן־מִזְמוֹר שִׁיר יְסוּדָתוֹ בְּהַר־יִקְדָּשׁ:

A Psalm of the sons of Korah; a Song. His foundation is in the holy mountains.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

52 בבחי' דכר דקליפה שכנגד ז"א

הצמח צדק מצייץ שאמירה זו אינה מתיישבת עם הסברו של הרמ"ז בתחילת ויקהל.

הערת קה"ת

ראה באוה"ת פ' זכור ע' א'תשעה שזה נגד פ"י הרמ"ז ר"פ ויקהל ע"ש.

פסוקה 14

53 ההפרש שבין עפר לאבק שנו' בזוהר

מאמר זה מפרש את דברי הזוהר: העפר מצמיח את כל הפירות, ואילו האבק אינו מצמיח; האפר מצמיח מעט בלבד, מפני שהוא מה שנותר מן האש.

הערת קה"ת

ח"א קע, א. עפר דכל איבין נפקין מינה אבל אבק אינו מצמיח, וכן אפר אינו מצמיח בטוב, רק מעט מועיר דאפר הוא מה דאשתאר מנורא — ד"ה זה יתנו תרני"ח ע' קכח. ראה בסה"מ תקס"ו (הוצאה הראשונה) ע' פח. ובאוה"ת בראשית כרך ג תקכו, ב. אוה"ת חקת ע' תשעא. שה"ש כרך ב ע' תשיט ואילך. כרך ג ע' תתעא. ובאוה"ת לאיוב ע' תרנו שכאן מיירי בבירור שמלמעלה למטה ואז האבק הוא הפסולת שנדחה למטה, וכענין הוצאת הדשן מהקרבנות ע"ש. עיין באוה"ת וישלח כרך ז תתלא, ב. ראה בסה"מ תרל"ט ע' נא. בלקו"ת שמע"צ עט, ד. אוה"ת חקת כרך ג ע' תשס ואילך ע' תת. תתמ — מציינים לכאן.

54 הכל היה מן העפר

"הכול היה מן העפר והכול שב אל העפר". אדמו"ר הזקן מסתמך על כך כדי להראות שכל מה שצומח בא מן העפר.

Ecclesiastes 3:20 קהלת ג:כ'

הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד הֵכַל הָיָה מִן־הָעֶפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הָעֶפֶר:

All go unto one place; all are of the dust, and all return to dust.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת ג, כ.

55 ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן

בטקס הסוטה נוטל הכהן עפר מקרקע המשכן. הדבר מובא כדוגמה לעפר הקשור לשכינה, מלכות.

Numbers 5:17 במדבר ה:י"ז

וְלָקַח הַכֹּהֵן מַיִם קְדוּשִׁים בְּכִל־חֶרֶשׁ וּמִן־הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּקֶּרֶקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל־הַמַּיִם:

And the priest shall take holy water in an earthen vessel; and of the dust that is on the floor of the tabernacle the priest shall take, and put it into the water.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר ה, ז.

56 אני ראשון ואני אחרון

"אני ראשון ואני אחרון". אדמו"ר הזקן דורש את "אני" כמלכות, שאותיותיה יוצרות את "אין" — כתר; האחרון מושרש בראשון.

Isaiah 44:6 ישעיהו מ"ד:ו'

כֹּה־אָמַר ה' מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ ה' צִבְאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרֹן וּמִבְּלִעְדִּי אֵין אֱלֹהִים:

Thus saith the L-RD, the King of Israel, And his Redeemer the L-RD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י מד, ו.

57 אני אותיות אין

לקסיקון קבלי שהערך בו דן ב"אני" וב"אין" כאותן אותיות.

הערת קה"ת

ראה מאו"א אות א סע"י ס.

58 והחכמה מאין תמצא

"החכמה מאין תמצא" נדרש כ"חכמה באה מן האין", מכתר, דרגת ה"אין".

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

וְהַחֲכֵמָה מֵאֵין תִּמְצָא וְאֵי זֶה מָקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב כח, יב.

59 דאשתאר מן נורא

הזוהר על מאבקו של יעקב מבחין בין עפר, שממנו באים כל הפירות, לבין אבק שאינו מצמיח דבר והוא "מה שנותר מן האש". הבחנה זו עומדת ביסוד הפסקה כולה.

Zohar I, 170a זח"א קע, א

הערת קה"ת

זח"א קע, א.

60 כמשל העצים שדולקים באש . . ולא נשאר אלא יסוד העפר

אגרת הקודש ט"ו משתמשת באותו משל של עצים בוערים, שבהם האש משחררת את שאר היסודות ורק יסוד העפר נותר כאפר.

הערת קה"ת

ראה אגה"ק סי' טו (קכא, ב) ובליקוט פי' שם.

61 שלכן הוא כשר לכסוי הדם

התלמוד דן בחומרים הכשרים לכיסוי דם של עוף או חיה שנשחטו, ובהם אפר. אדמו"ר הוקן מסביר שאפר כשר מפני שזרעים שנזרעים בו צומחים.

Chullin 88b:9-12 חולין פ"ח ב:ט"ז-י"ב

תנא הוסיפו עליהן השחור והכחול ונקרת פיסולין ויש אומרים אף הזוניך אמר רבא בשכר שאמר אברהם אבינו (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר זכו בניו לשתי מצות אפר פרה ועפר סוטה וליחשוב נמי עפר כסוי הדם התם הכשר מצוה איכא הנאה ליכא ואמר רבא בשכר שאמר אברהם אבינו

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

חולין פח, ב. ובתוס' שם בד"ה מצינו.

62 העלו אבק עד כה"כ

הוזהר על מאבקו של יעקב מבחין בין עפר, שממנו באים כל הפירות, לבין אבק שאינו מצמיח דבר והוא "מה שנותר מן האש". הכחנה זו עומדת ביסוד הפסקה כולה.

Chullin 91a:18-19 חולין צ"א א:י"ח-י"ט

ורבנן האי בהאבכו עמו מאי דרשי ביה מבכי ליה לכאידיך דרי יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע ב"ל מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד כתיב הכא בהאבכו עמו וכתוב התם (נחום א, ג) וענן אבק רגליו ואמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמו גיד הנשה שנשה ממקומו ועלה וכן הוא אומר (ירמיה נא, ל) נשתה גבורתם היו לנשים

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

Zohar I, 170a זח"א קע, א

הערת קה"ת

חולין צא, א. זח"א קע, א.

63 שגם בחיי אבק נתכלל למעלה

שם מסביר אדמו"ר הוקן כיצד תשובה "בכל מאדך" הופכת קללה לברכה וודונות לזכויות. הדבר מראה כיצד אפשר להעלות גם את הדרגה הנמוכה ביותר.

הערת קה"ת

ראה לקו"ת תצא לט, ד. ר"ה סא, ד.

64 לעולם ירגיז

"לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע". הדבר מראה שהמלחמה ביצר הרע היא מאבק פעיל, בדומה להתאבקות.

Berakhot 5a:2 ברכות ה' א:ב'

אמר רבי לוי בר חמא, אמר רבי שמעון בן לקיש: לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר: "רגזו ואל תחטאו" אם נצחו — מוטב, ואם לאו — יעסוק בתורה, שנאמר: "אמרו בלבבכם". אם נצחו — מוטב, ואם לאו — יקרא קריאת שמע, שנאמר: "על משפכם". אם נצחו — מוטב, ואם לאו — יזכור לו יום המיתה, שנאמר: "ודמו סלה".

R. Levi b. Hama said in the name of R. Simeon b. Lakish: A man should always oppose [yargiz] the good impulse to the evil impulse; as it is said: "Tremble [rigzu] and sin not" (ibid. iv. 5). If he conquer it, well and good; but if not, let him occupy himself with Torah; as it is said, "Commune with your own heart" (ibid.). Should this gain him the victo-

ry, well and good; but if not, let him read the Shema'; as it is ... said

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

Zohar I, 202a זח"א רב, א

Zohar III, 113b זח"ג קיג, ב

הערת קה"ת

ברכות ה, א. זח"א רב, א. זח"ג קיג, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר השיחות תש"א ע' 59.

65 ובמקום שבע"ת

"במקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם עומדין". הדבר מראה את כוחה הגדול יותר של התשובה.

Berakhot 34b:22-23 ברכות ל"ד ב:כ"ב-כ"ג

ופליגא דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין — צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר: "שלוש שלום לרחוק ולקרוב". "לרחוק" כרישא, והדר "לקרוב". ורבי יוחנן אמר לה: מאי "רחוק" — שהיה רחוק מדבר עבירה מעיקרא. ומאי "קרוב" — שהיה קרוב לדבר עבירה, ונתרחק ממנו השתא.

This is at variance with the opinion of R. Abbahu who said : The place which the penitent occupy, the perfectly righteous are unable to occupy ; as it is said, "Peace, peace to him that is far off and to him that is near" — "to him that is far off [from G-d]" first, and then "to him that is near." But R. Johanan can reply : What means "To him that is far off"? To him who was far off from transgression from the first ; and ... what

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

66 ובמקום שבע"ת כו'

שם מתוארת התשובה כהמשכה "בחילא יתיר": הפיכת המדות הרעות הבעורות להיות לה' לבדו. משום כך בעלי תשובה עומדים במקום שצדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד בו, והמהפך הזה גורם תענוג גדול למעלה.

הערת קה"ת

נסמן לעיל כא, ג.

67 דמשכין ליי בחילא יתיר

הוזהר אומר שבעלי תשובה ממשיכים [קדושה] לעצמם בחילא יתיר. אדמו"ר הוקן קושר זאת לבירור הצד האחר.

Zohar I, 129b זח"א קכט, ב

הערת קה"ת

זח"א קכט, ב. ראה לעיל ט, ג. כ, ד לקמן לט, ג "פיי יתיר על הכלי".

68 וכמ"ש בזהר ע"פ בכל לבבך

הוזהר דורש את "בכל לבבך" כ"בשני יצירך", וכולל את השמאל בימין. הדבר תומך בטענה שגם הצד הרע מתברר ונכלל בקדושה.

Zohar II, 26b זח"ב כו, ב

הערת קה"ת

זח"ב כו, ב. כז, א לאכללא שמאלא בימינא.

69 והאבק הוא מלי דקליפה

האנציקלופדיה מציינת שלקוטי תורה (כי תצא 39d) מזהה את האבק עם שלוש הקליפות הטמאות לגמרי שלמטה מנוגה, ואילו אור התורה על שיר השירים מסביר אותו כמלכות דקליפת נוגה.

הערת קה"ת

בספר הערכים-חב"ד כרך א בערך אבק טור סג הערה 5 מציין שבלקו"ת תצא לט, ד מפורש שהוא ענין גקה"ט שלמטה מנוגה, ובאוה"ת שה"ש כרך ב ע' תשיט מבאר שאבק הוא מלי' דקליפת נוגה. וראה גם באוה"ת פ' ויצא תתמד, ב. וראה בספר החקירה צג, ב ערך אבק.

70 והאבק . . עלה עד כסה"כ

דיונים מקבילים על עליית האבק עד כסא הכבוד.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת בשלח ע' תלו. תנג.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, (Public Domain); Vocalized Edition (CC-BY-NC); Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Torah Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayishlach/6/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק